

SRBOBRAN

— SERB WEEKLY —

Published by

SERBIAN EDUCATIONAL AND BENEVOLENT FUND
OF SERB FEDERATION "SLOGA"

443 West 22nd Street

New York, N. Y.

Business Manager: M. I. PAPAS, 443 W. 22nd St., New York, N. Y.
TELEPHONE: CHELSEA 6008.Entered as second-class matter at the Post Office of New York, N. Y., under the act of
March 3, 1879.

Како што рекосмо већ, Аустрија је била граница. Као таквога она је пружала изванредних згода. Стари свет стављао је Словене изван закона. Све што се напред, на истоку, освоји, била је чиста добит за онога који то учини. Рудолф зграби ту прилику. Као цар немачки он је имао права да тражи Аустрију од Отокара — Аустрија је била царска земља. Тако дође до рата и у борби на Моравском пољу (код Динкурта) погине чешки краљ Отокар и Аустрија потпадне под власт Хабзбуршке куће.

Вештица.

Један историчар вели за Рудолфа: „...врховна тежња његова била је не да повећа мок државе, већ да појача богатство своје породице.” И то је тачно. Хабзбурговци нису државници, већ крунисани шпекуланти. Они нису створили ниједну државу. И не само то; сва њихова веза са државом састојала се у томе, да за себе лично искористе борбе, које су се водиле између великих владара и племића, који су тежили да ограниче владаљачку мок. На тај начин је Рудолф и изабрао за немачког цара. — Хабзбурговци су били муше, које наваљују на лешину. Од куле они су тражили само једно: да дођу до владаљачког права да опуштају племиће изајду и да им одузимају имања и присвајају имања, додају их својим породичним имањима. Већих шпекуланата није било на свету.

У оно време у Немачкој стајале су ствари овако. Немачки племићи, захваљујући борбама између папа и великих немачких владара извојевали су себи право, да им се не може одузети имање без одлуке племићког суда. То значи, да краљ сам није могао то учинити. Ту исту уредбу морао је завести краљ Андрија у Угарској 1222. године, после повратка са несретног крсташ-

добију „отворене руке” на истоку.

Чим Аустрију добије за немачко царство Рудолф се почне бринути, да Аустрију претвори у државину своје обитељи. Иначе, по државном праву Аустрија је, пошто је била отета од чешког краља Отокара, припадала круни немачкој. — Док је на престолу немачком хабзбуршком породицом дотле је она могла располагати том земљом. Али када буде изабран цар из друге куће, Аустрија прелази на ту кућу. Рудолф се користи једном државном недаљом, да постигне што је тражио. Између немачких већих градова и немачких племића дође до љутих окриша и дугих борба око земаља, градова. На тим земљама били су насељени слободни људи, „пфалци”, које су градови штитили од племића. Племићи се реше, да те слободне грађане подвргну под своју власт те ради тога да дође до рата. Сваки озиђан владар, кому је стало до државе, прешао би на страну градова. Али градови нису имали „право гласа” при подели државина, а племићи јесу. Рудолф пређе на страну племића и за ту услугу племићи пристану: да се војводства Аустрија и Штајерска даду у „лено” (наследно власништво) Рудолфовим синовима Рудолфу и Алберту. То је било 27. децембра 1282.

По нашем народном веровању свако дете, осим Исуса Христа, које се роди на Божић, није „чисто” — вештица је. Аустрија је рођена треби да Божића. Цела историја њена потврђује.

Ова уредба нас се тиче овде у толико, што је она била један од разлога зашто су Хабзбурговци тежили да пређу са Рајне на Дунав. У Немачкој нису били у стању да, помоћу краљевске власти, отимају имања племића. Немачки племићи били су и сувишне јаки. Уз то дошло је још нешто. У то доба дуж Рајне удруже се већи и богатији градови у „лигама”, највећи се силиом опирати племићким пљачкашима. Дакле за гостодаре Кобац-Града није више било југовине ни са стране. Ради тога они су од немачке круне тражили само једно: да се дочекају земаља на источној граници, ту се угњеде и почну даље снавати. Три државе пружале су одличну пљачку: Чешка, Мађарска и Хрватска. Све што је требало Хабзбурговцима после тога, то је да се удрже с папама и да

нашег народа. И човек, запаљен овом страховитом катастрофом, коју је Аустрија спремила Европи, склон је да верује, да се и у томе налази нека „прилика”, што је баш Србији срећено да зада први од оних уладара, под којим ће се та „вештица” срушити...

Кревет, кеса, учењивање.

Када су се дочекали Дунава, Хабзбурговци почну развијати онај систем политike који је Европу довео до ове данашње катастрофе: подизање држава на ученi, кревету и кеси.

Ништа ту политику не представљају тако јасно као њихове жене. Нију бирали: старо и младо, лудо и лопов, све је пријајало за брачну постель хабзбуршку — „европску династију”, како јој тепају неки од наше браће Хрвата! Један од

њих ожени бабу, удовицу чешког краља Венцеслава Првог и на основу тога затражи чешку краљевину. Други од њих ожени Јелисавету, ћерку мађарског краља Џигмунда и на основу тога уседе на престо угарски. Ова Јелисавета је била лопов: по њеној наредби разбојници разбију браву, изложе печате на дворској капели и украду круну св. Стевана, угарску круну, и ноћу је пренесу из Вијеграда! Да се дочека папа шпанског престола, Филип Хабзбурговачи ожени Хуану, ћерку шпанског краља Фердинанда, која је била — сумана, а требили их. Друго је дошло да се наследно краљевско право пренесе и на женске потомке. На сличан начин постигну Хабзбурговци и то. При свему овоме помогло им је код света на страни то, што су они представљани као заточеници Хришћанства од Турaka. Та околност, страх од Турaka, принуди римске папе да се потпуно прислоне уз Хабзбурговце. Још од великих ратова за реформацију, протестанством, између папа и Хабзбурговца дошло је до усрдних односа: — Хабзбурговци, из чистог рапчуна, стајали су тада уз папе. Уз то између папа и Хабзбурговца дође и до једног другог споразума: Хабзбурговци дозволе папама да у њиховим државама шире католичку веру међу православнима на груб и сиров начин; из тога се, временом, развије такозвани унијатски покрет — — —

Где није помогао кревет, ту су Хабзбурговци прибегавали кеси. Избор Фердинанда за краља хрватског 1527. године постигнут је обичним куповањем племићких гласова. Ни сам загребачки бискуп није се лишио да од Фердинанда, за свој глас, прими 6000 дуката!

Онда је дошао читав низ учењивања угарске и хрватске властеле. У то доба нападали су Турци свом силом на Угарску и Хрватску, пошто су били већ прегазили све државе на југу. Ти турски ратови били су „златна мајна” за Хабзбурговце. У току тих ратова они су подигли своју кућу на „парску” висину. Али не великим државничким подвизима, него сјајним војничким делима.

Има људи, који ће рекли: па ипак, само то што су Хабзбурговци успели да се дотирују до таке висине, да у историји Европе играју тако видну улогу, сведочанство је њихове величине!

Ниже „философије” нема од те.

Научњаци веле, да се клице сушкић налазе свуда у ваздуху, да их удише сваки човек. Али те клице успеју да ухвате корена и да се размноже и развију у плунима човековим тенома, када човеков организам ослаби услед других узроха: назеба, слабе хране, недовољног одмора, различних повреда у плунима и тако даље. Тада када наступе ти услови, једна клица, која се иначе не да видети голим оком, савлада човека — који је неколико милијарди пута већи и јачи од ње.

Е, „слава”, „величина” и „лепота” Хабзбурговца спада у ту исту врсту.

Они су засели у грло Европе онда када се она налазила

ни од Турака, мађарски и хрватски племићи пристали су на то. Бунили су се из почетка, али у тим случајевима Хабзбурговци су повлачили своје војске из јужних граница и Угарску и Хрватску остављали, и сила које су радиле у противном правцу. Из мрачнога Рима на средњу Европу гурала је промаја и она је слабила монархима првих сила. На граници те државе на истоку почели су се узарати темељи држава са јединственим народима: Словенским. Још су преслабе биле сile у тим државама да их учврсте и опстанак им зајамче за будућа столећа. На њих су почеле наваљивати азијатске хорде са истока. Унутра су биле уздрмане разним потресима: пропагандом за прелаз у Хришћанство и уређењем односа између државног поглавице и различних сталежа.

Европа је сличила детету, које добија зубе: била је болесна, у грозници стално, немирна. Али та болест била је нешто природно и здраво. Да је централистичким силама пошло зар уком у Немачкој да победе разорне сile бесног племства, Немачка би се развила у напредну државу. Да су словенске државе остављене на миру са запада, данас би ту била велика и моћна ческа држава. Колика би то била добит за Европу, сведочи необична способност старих Чеха за духовно и културно развиће у доба Хуса.

Овако, у то доба боловања средње Европе, у њена се плутајући хабзбуршка пошаст и целој историји средње и источне Европе даје сасма друштву и праву, заиста важне ствари а такође биће избор новог рачуновође.

„Благословено царство твоје, Петре Карађорђевићу! Ти бејаше онај који освети невино проливену крв прве словенске жртве вамира са Кобац-Града!...”

М. Јевтић.

ОПОМЕНА.

Срп. Д. Д. „Св. Никола” бр. 7 С. С. С. С. опомиње оне своје чланове, који дuguју братству, да свој дуг подмире до 13. августа, иначе ће бити брисани из друштва и савеза. Сав новац треба слати на друштвених благајника, пошто је рачуновића болестан.

Такође се умољавају чланови дау чествују на редовној седници, која ће се одржати 13. августа, јер ће се решавати важне ствари а такође биће избор новог рачуновође.

Јандре Ивковић, председник И. Ивошевић, благајник.

ПОТРАЖБА.

С. Д. Д. „Војводина” бр. 87 у Барбертону, О., тражи свога члана Бранка Ковачевића да се одмах јави своме друштву и подмири своју дуговину. Ако се не јави до 6. августа по н. к. биће брисан из друштва и савеза.

Адреса: 618 Корнел Стр.

СРП. АМЕРИКАНСКО ДРУШТВО ЗА СРПСКУ СИРОЧАД.

Пре неколико месеци Срп. Американско Друштво у Чикагу, Ил., упутило је друштву Српске Сирочади у Чикагу свогу туџицу од \$150.00. Такође је решено да прошлодневу седницу од 12. 0. м., да и преостатак своге туџицу, да се и уплати, укупно \$159.75 упути, као и прву, за исту сврху, што укупно чини \$309.75. Даље ће исто Срп. Ам. Друштво радити за српску сирочад и за корист целога Српства.

Ђорђе П. Шакота, тајник.

ПОТРАЖБА.

Умољавају се читаоци овог листа да нам јаве садање бољавиши, па и прву, или нека нам се г. Јивковић сам јави. Тражи га судија г. Роб. Е. Хикман, из Бентона, Ил., да буде сведок у парници Мајка Вуковића, који је по мишљењу самога судије невин у целој ствари. Г. Јивковић је мајнер, око 35 година стар, а живио је пре у Рак Спринг, Вајоминг.

Чујеш, Максиме!... Брате!...

Дај ми је!

Човек стаде кршити руке. Суза више није им'о, али је дрхтао сав као да га тролетница тресе...

Максим подиже главу. Видејују где гледа у Ивана и плаче. И он се заплака. Викину:

— И дајем ти је!...

То је био гром... Иван се чисто обезуми; учини му се није дуго чуо. Хтеде да упита, али се сам језик увуче дубоко. У тај пар им' је куражи да удари на чету Турака; али није им' куражи да још једаред запити Максима: шта је речено?

Максим се већ диг'о на ноге.

— И нек' ти је са срећом!...

И да Бог да живи и срећна да буде моја мезимица!...

Као једном хладни извор,

ти се. Газда Иван није скид'оока са девојчице.

— Како је име малој? — упита он Марију.

— Иванка, — рече Марија.

Иван се опет заплака па ре-

че кроз сузе:

— Исто тако и оној мојој.

— А шта газда? — пита га

Марија.

